

DIMITTENDLEDIGHED FOR AKADEMIKERE VOKSET FRA 4.000 I 2013 TIL 6.000 I 2019 – LEDIGHED KONSTANT PÅ 30 PCT.

22-11-2019

AF CHEFØKONOM MADS LUNDBY HANSEN OG CHEFKONSULENT JØRGEN SLOTH BJERRE HANSEN | CEPOS |

Nyuddannede (dimittender) kan få mindst 13.500 kr. i dagpenge. Det er et meget attraktivt system for nyuddannede, som i en international sammenhæng er helt unik. Dimittendsatsen er for mange væsentligt større end den indkomst, de havde, mens de studerede (SU'en er på ca. 6.000 kr.). De meget attraktive regler for dimittend-dagpenge er sammenfaldende med en meget høj ledighed for nyuddannede:

- I 2013 var dimittendledigheden for akademikere på knap 30 pct., og det er den fortsat i 2019 på trods af, at den generelle ledighed er faldet fra ca. 6 pct. til ca. 4 pct. i samme periode. Dimittendledigheden for akademikere er således meget høj og totalt upåvirket af konjunktursituationen.
- Ser man på antallet af ledige akademiske dimittender, er det vokset fra et niveau på ca. 4.000 i 2013 til ca. 6.000 i 2019, jf. figuren. Det er paradoksalt, at antallet af ledige dimittender vokser så kraftigt i en periode, hvor der er mangel på arbejdskraft.
- 60 pct. af MVU'ere og LVU'ere får dimittend-dagpenge i løbet af det første halve år efter de er færdiguddannede. Dvs. mere end halvdelen af MVU'ere og LVU'ere starter deres karriere i dagpengesystemet.
- Vi foreslår at sænke dimittend-satserne, så der i højere grad er en gevinst ved at tage et arbejde. Fx foreslår vi at reducere satsen fra 13.500 kr. til 8.000 kr. for ikke-forsørgere under 30 år. På Dagpengekommissionens regnemodel vil det medføre 4.000 ekstra i beskæftigelse (heri er indregnet effekt på alle nyuddannede, bl.a. MVU'ere).

Dimittendledighed, antal (akademikere), 2000-2019

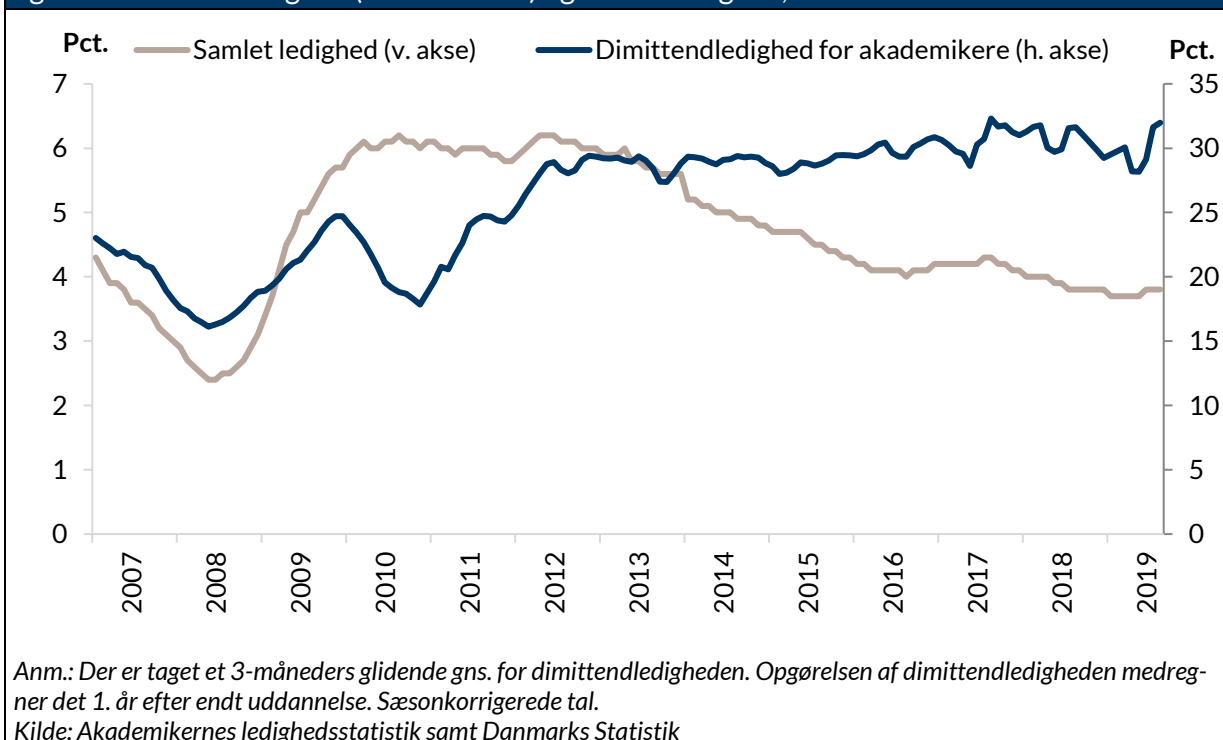
Anm.: Der er taget et 3-måneders glidende gns. for dimittendledigheden.

Kilde: Akademikernes ledighedsstatistik

GENEREL LEDIGHED FALDET MARKANT SIDEN 2013 – DIMITTENDLEDIGHEDEN HELT UPÅVIRKET

Siden 2013 har der været pæn fremgang i dansk økonomi. Beskæftigelsen er vokset til et rekordhøjt niveau. Samtidig er ledigheden faldet fra ca. 6 pct. i 2013 til ca. 4 pct. i 2019. Dimittendledigheden for akademikere er imidlertid totalt upåvirket af konjunktursituationen og meget høj: I 2013 var dimittendledigheden på knap 30 pct. – og det er den fortsat i 2019, jf. figur 1.

Figur 1. Dimittendledighed (akademikere) og samlet ledighed, 2007-2019

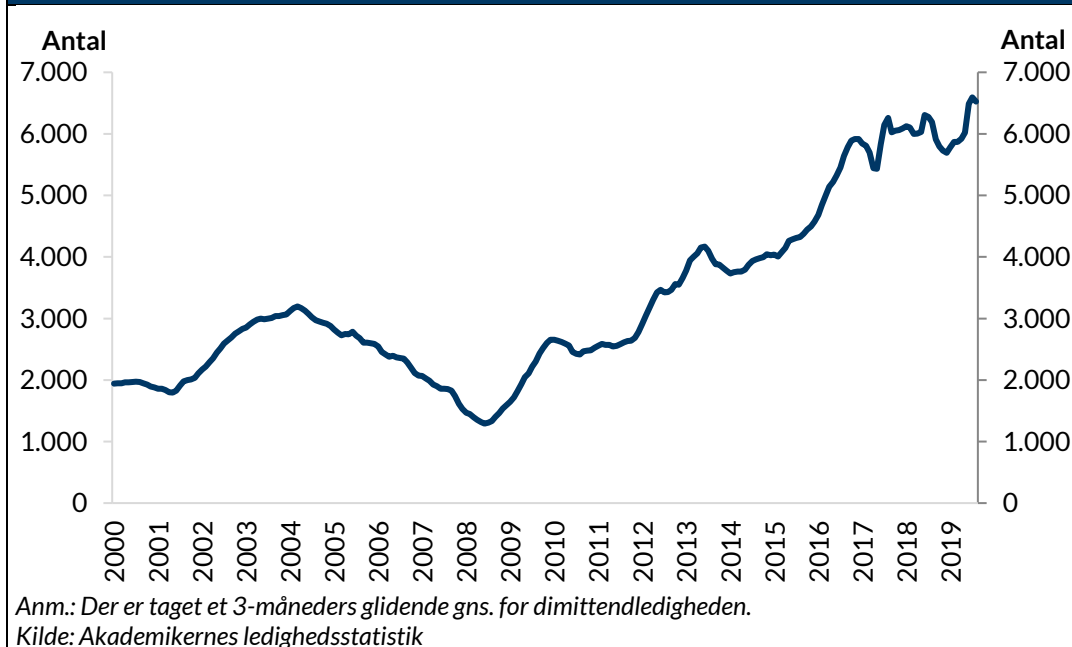

ANTALLET AF LEDIGE AKADEMISKE DIMITTENDER ER VOKSET FRA 4.000 I 2013 TIL 6.000 I 2019 – SELVOM VIRKSOMHEDERNE EFTERSPØRGER ARBEJDSKRAFT

Ser man på *antallet* af ledige akademiske dimittender, er det vokset fra et niveau på ca. 4.000 i 2013 til ca. 6.000 i 2019, jf. figur 2. Når dimittendledigheden vokser målt i antal, selvom ledighedsprocenten er uændret, skyldes det, at der i disse år bliver uddannet mange flere end tidligere.

Det er paradoksalt, at antallet af ledige dimittender vokser så kraftigt i en periode, hvor beskæftigelsen vokser, og hvor mange virksomheder siger, at de mangler arbejdskraft for at kunne følge med kundernes efterspørgsel.

Figur 2. Dimittendledighed, antal (akademikere), 2000-2019

DIMITTEND-DAGPENGE

Dagpenge for nyuddannede (dimittender) udgør 13.500 kr. for ikke-forsørgere (71,5 pct. af højeste dagpengesats) og 15.500 kr. for forsørgere (82 pct. af højeste dagpengesats)¹. Dimittender i Danmark har i en international sammenhæng en helt unik særstilling i dagpengesystemet:

- Der er ikke tale om en forsikringsordning, da det ikke er tab af arbejde, som udløser dagpenge.
- Der er ikke noget krav om, at studerende skal optjene retten til dagpenge ved at arbejde og betale kontingent, før de modtager dagpenge.
- Dagpengenes dimittendsats er for mange væsentligt større end den indkomst, de havde, mens de studerede (SU'en er på ca. 6.000 kr., mens dimittendsatsen er på ca. 13.500 kr. for ikke-forsørgere).

Analysen ser på dimittendledigheden blandt akademikere, opgjort på baggrund af data fra Akademikernes ledighedsstatistik. Dimittendledigheden blandt akademikere udgør omkring 30 pct. af den samlede dimittendledighed, som også omfatter faglærte og personer med korte (KVU) og mellem-lange videregående uddannelser (MVU)².

¹ Man kan få dimittend-dagpenge, hvis man har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse af mindst 18 måneders varighed, hvis man melder sig ind i en A-kasse senest 14 dage efter dimission. Har man været medlem af en A-kasse i mindst 1 år, kan man få dimittend-dagpenge fra dag 1. Har man været medlem mindre end 1 år, kan man få dagpenge efter 1 måned.

² I 2017 udgjorde den samlede dimittendledighed ca. 20.000 personer, ifølge en [analyse fra Økonomiministeriet](#). I 2017 var dimittendledigheden blandt akademikere ca. 6.000 personer. Dvs. akademikere udgør $6.000/20.000=30$ pct. af den samlede dimittendledighed.

FORSLAG: DIMITTEND-SATSEN NEDSÆTTES FRA 13.500 KR. TIL 8.000 KR. FOR IKKE-FORSØRGERE UNDER 30 ÅR

I dag er den laveste dimittendsats på 13.500 kr. (for ikke-forsørgere), mens forsørgere får 15.500 kr. Det foreslås at nedsætte satsen til 8.000 kr. for ikke-forsørgere under 30 år, dvs. en reduktion på 5.500 kr. For øvrige personer nedsættes satsen også, jf. tabel 1.

Forslaget vurderes at øge beskæftigelsen med 4.000 personer og give et provenu på 1,2 mia. kr. Beregningerne er baseret på Dagpengekommissionens regnemetode.

Tabel 1. Forslag til nye dimittend-satser			
Kr.	Nuværende sats	Forslag	Forskel
Forsørgere over 30 år	15.470 (82 pct.)	14.715 (78 pct.)	-755
Enlige forsørgere under 30 år	15.470 (82 pct.)	14.715 (78 pct.)	-755
Forsørgere, par under 30 år	15.470 (82 pct.)	11.320 (60 pct.)	-4.150
Ikke-forsørgere over 30 år	13.489 (71,5 pct.)	11.320 (60 pct.)	-2.169
Ikke-forsørgere under 30 år	13.489 (71,5 pct.)	8.018 (42,5 pct.)	-5.471

Anm.: Tallene i parentes angiver pct.-andelen af maksimale dagpenge i 2019.
 Kilde: Beskæftigelsesministeriet (mht. nuværende satser).

Satserne er fastlagt således, at de ikke giver anledning til, at kontanthjælpssystemet bliver væsentligt mere attraktivt end dagpengesystemet, ligesom der stadig er en pæn fremgang ved at gå fra SU til dimittendsats, jf. tabel 2.

Tabel 2. Sammenligning af forslag til ny dimittend-sats med kontanthjælp og SU-satser			
Kr.	Kontanthjælp	SU	Forslag til nye dimittend-satser
Enlige forsørgere over 30 år	15.180	12.332	14.715
Forsørgere, par over 30 år	15.180	8.629	14.715
Enlige forsørgere under 30 år	14.510	12.332	14.715
Forsørgere, par under 30 år	10.151	8.629	11.320
Ikke-forsørgere over 30 år	11.423	6.166	11.320
Ikke-forsørgere under 30 år	7.363	6.166	8.018

Kilde: Beskæftigelsesministeriet samt www.su.dk

UNGE HAR MULIGHED FOR AT SØGE ØNSKEJOBET MENS DE ARBEJDER ELLER UNDER STUDIET

Nogle nyuddannede vil indvende, at det er nødvendigt at være ledig i en periode, fordi man skal finde "ønskejobbet". Men der er ingen grund til, at nyuddannede unge skal modtage 13.500 kr. i dagpenge, fordi de venter på ønskejobbet. I stedet kan man tage et mindre attraktivt job i en periode, mens man samtidig (fx om aftenen og i weekenden) søger efter ønskejobbet. Til sammenligning finder langt de fleste jobskifter sted ved, at man finder et nyt job, samtidig med at man passer sit eksisterende job. Samtidig betyder de høje dimittend-satser formentligt, at mange nyuddannede er relativt kræsne ift. at søge job langt væk fra deres nuværende bopæl.

Derudover er det også oplagt at starte jobsøgningen inden uddannelsen er afsluttet. 60 pct. af MVU'ere og LVU'ere bruger dimittend-systemet i løbet af det første halve år, efter at de er færdiguddannede, ifølge en analyse fra Økonomiministeriet, jf. sidst i notatet. Det tyder på, at mange ikke søger job særligt intensivt inden de færdiggør studiet.

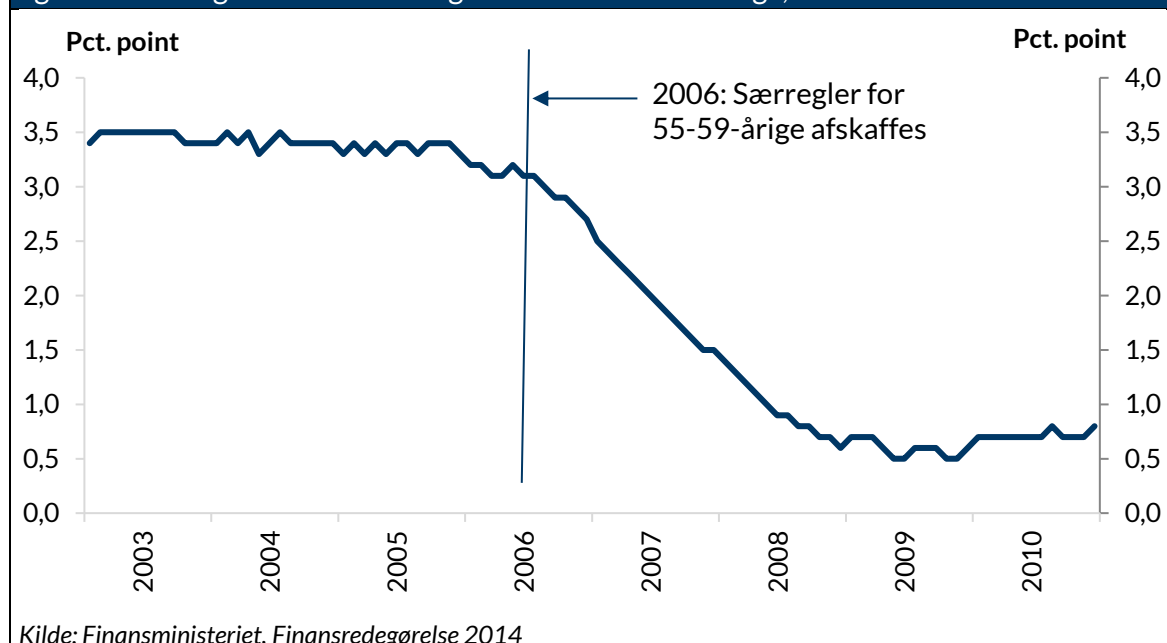
AFSKAFFELSE AF SÆRLIGE DAGPENGEREGLER FOR ÆLDRE SÆNKEDE DE ÆLDRES LEDIGHED

I 1993 fik efterlønsberettigede 50-59-årige mulighed for at forlænge dagpengeperioden frem til efterlønsalderen. For de 50-54-årige blev denne attraktive mulighed afskaffet i 1998, mens det for de 55-59-årige blev afskaffet i 2006.

Afskaffelsen af særreglerne i dagpengesystemet for de 50-59-årige har reduceret ledigheden betydeligt for aldersgruppen. Finansministeriet har fx konkluderet, at *"efter ophævelsen af den forlængede dagpengeperiode for henholdsvis de 50-54-årige og de 55-59-årige er merledigheden for disse aldersgrupper næsten forsvundet."*³

For de 55-59-årige indtraf faldet i ledigheden relativt hurtigt i løbet af et par år, jf. figur 3. I årene op til 2006 var der en merledighed på 3,5 pct. point sammenlignet med 40-49-årige (dvs. hvis ledigheden var 4 pct. for de 40-49-årige, var den 7,5 pct. for de 55-59-årige). Efter afskaffelsen af særreglerne faldt merledigheden til under 1 pct. point.

Figur 3. Merledighed for 55-59-årige i forhold til 40-49-årige, 2003-2010

³ Kilde: Finansredegørelse 2014, Finansministeriet

Med de positive erfaringer med at afskaffe de gunstige særregler for ældre i dagpengesystemet, er det oplagt at reformere de meget gunstige særregler for de unge.

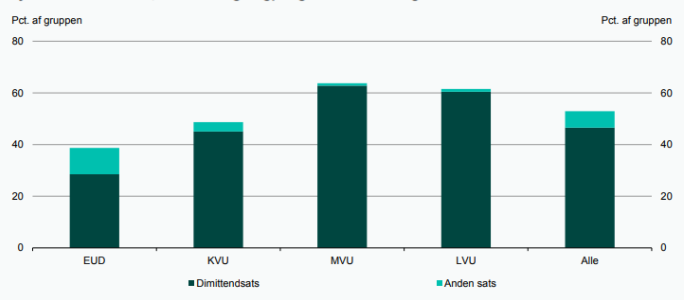
ØKONOMIMINISTERIETS RAPPORT OM DIMITTEND-DAGPENGE

Økonomiministeriet udgav i april 2018 en rapport⁴, der stillede et kritisk lys på dimittend-dagpengene. Rapporten omfattede alle ledige dimittender og kom frem til en række interessante resultater:

- Dimittendledigheden er vokset fra at udgøre hver 10. ledig i årene 2004-2010 til at udgøre hver 4. ledig i 2017.
- Hele 60 pct. af de nyuddannede MVU'ere og LVU'ere får udbetalt dimittend-dagpenge i løbet af det første halve år efter de er færdiguddannede, jf. figur 4 herunder fra rapporten. Dvs. mere end halvdelen af MVU'ere og LVU'ere starter deres karriere i dagpengesystemet. MVU'ere og LVU'ere benytter i højere grad dimittend-systemet end faglærte (EUD) og KVU'ere.
- Der er ikke tegn på, at fænomenet, med at højtuddannede benytter dimittend-reglerne mest, skyldes, at de har sværere ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet: *"Efter et forløb med dimittend-dagpenge vender få højtuddannede tilbage til dagpengesystemet og færre end andre, der har været ledige."*
- *"Omkring to tredjedele af forældrene til nyuddannede, der modtager dimittenddagpenge, har selv en erhvervskompetencegivende uddannelse. Deres uddannelsesniveau adskiller sig ikke fra forældrene til nyuddannede, der ikke modtager dimittenddagpenge. Der er således ikke tegn på, at nyuddannede, der modtager dimittenddagpenge, kommer fra meget anderledes kår end nyuddannede, der ikke gør brug af dimittendordningen."*

Figur 4

Nyuddannede i 2015, der modtog dagpenge i mindst én uge efter endt uddannelse

Anm.: Nyuddannede som modtog dagpenge i mindst én uge de første 26 uger efter uddannelsens afslutning. Nyuddannede, som påbegynder en ny uddannelse inden for et halvt år, indgår ikke i opgørelsen. Der er endvidere set bort fra nyuddannede, hvor varigheden af uddannelsen er mindre end 18 måneder (beregnet på baggrund af start- og slutdato i elevregisteret).

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

⁴ "Dagpenge til nyuddannede", Økonomisk Analyse nr. 33, Økonomiministeriet, april 2018